

پژوهشکده شورای نگهبان

اظهار نظر مجمع مشورتی حقوقی

در خصوص:

- لایحه هوای پاک
- لایحه موافقت نامه انتقال محکومین بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری قزاقستان
- لایحه معاهده استرداد مجرمین بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری کره
- لایحه موافقت نامه حمل و نقل دریایی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری کره

کد گزارش: ۹۶۰۳۰۱۹

تاریخ انتشار: ۱۳۹۶/۰۳/۰۱

پژوهشکده شورای نگهبان

شناسنامه گزارش

موضوع: اظهار نظر مجمع مشورتی حقوقی در خصوص

- ۲ ..... لایحه هوای پاک
- ۴ ..... لایحه موافقتنامه انتقال محکومین بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری قزاقستان
- ۵ ..... لایحه معاهده استرداد مجرمین بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری کره
- ۶ ..... لایحه موافقتنامه حمل و نقل دریایی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری کره

تهیه کننده: پژوهشکده شورای نگهبان

شماره گزارش: ۹۶۰۳۰۱۹

تاریخ تنظیم: ۱۳۹۶/۰۳/۰۱

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

لایحه هوای پاک

مقدمه

«لایحه هوای پاک» که با عنوان «لایحه اصلاح قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا» در تاریخ ۱۳۹۵/۴/۲۷ اعلام وصول و در جلسه علنی مورخ ۱۳۹۶/۲/۱۹ مجلس با اصلاحاتی تصویب شده، در اجرای اصل ۹۴ قانون اساسی جهت انطباق بر موازین اسلام و قانون اساسی به شورای نگهبان ارسال شده است.

شرح و بررسی

ماده (۳) - مغایرت با اصول ۷۴ و ۱۰۲

مستند به اصول ۷۴ و ۱۰۲ قانون اساسی، مراجع صالح جهت ابتکار قانون در نظام حقوقی جمهوری اسلامی ایران مشخص و احصا شده‌اند؛ بنابراین تبصره «۱» ماده (۳) این مصوبه از آن جهت که سازمان حفاظت محیط‌زیست و نیروی انتظامی را به‌عنوان مراجع ابتکار قانون معرفی کرده، مغایر با اصول یادشده است.

ماده (۴) - تذکر

در تبصره ذیل این ماده، باید پس از واژه «طی»، عبارت «مدت اجرای» اضافه شود.

ماده (۶) - تذکر

در تبصره «۳» ذیل این ماده، حرف «به» دو بار تکرار شده است.

ماده (۲۴) - مغایرت با اصل ۷۵

برطبق آنچه در ماده (۲۷) لایحه دولت مورد تأکید قرار گرفته بود، وزارت جهاد کشاورزی مکلف شده بود تا «جهت مهار کانون‌های مستعد تولید گرد و غبار و طوفان شن در داخل کشور با مشارکت مردم، دستگاه‌های اجرایی محلی، سازمان‌های بین‌المللی و... نسبت به مقابله با گرد و غبار با اولویت عملیات بیابان‌زدایی در مناطق بحرانی و کانون‌ها و اکوسیستم‌های حساس در حد اعتبارات

مصوب اقدام نماید». این در حالی است که مجلس شورای اسلامی در جریان تصویب ماده (۲۴) این مصوبه، وزارت جهاد را به صورت منجز مکلف کرده است تا «سالانه حداقل معادل سیصد هزار هکتار نسبت به اجرای اقدامات مقابله با پدیده گرد و غبار با اولویت عملیات بیابان‌زدایی در مناطق بحرانی و کانون‌ها و زیست‌بوم‌های حساس» اقدام کند. همچنین، عبارت الحاقی به ذیل این ماده دولت را مکلف کرده است تا اعتبارات لازم برای اجرای عملیات موضوع این ماده را هر ساله در بودجه‌های سالانه منظور کند؛ لذا روشن است که تکلیف منجز دولت به انجام سالانه حداقل معادل سیصد هزار هکتار عملیات به منظور مقابله با پدیده گرد و غبار که در لایحه دولت نیز پیش‌بینی نشده بوده، بار مالی دارد که محل تأمین آن نیز مشخص نشده و از این جهت این ماده مغایر اصل ۷۵ قانون اساسی است.

ماده (۲۶) - مغایرت با اصل ۷۵

در این ماده، تکلیف وزارت راه و شهرسازی (سازمان هواشناسی کشور) مبنی بر اینکه با همکاری سازمان حفاظت محیط‌زیست و حداکثر ظرف دو سال پس از ابلاغ این قانون، شبکه ملی هشدار و پیش‌آگاهی رخدادهای سیل، طوفان و گرد و غبار را تکمیل کند، با توجه به اینکه این موضوع در لایحه دولت پیش‌بینی نشده بوده و تکلیف جدیدی برای دولت محسوب می‌شود و محل تأمین بار مالی آن نیز مشخص نشده است، مغایر اصل ۷۵ قانون اساسی است.

ماده (۳۴) - تذکر

۱. **تذکر:** در بند «الف» ذیل این ماده مقرر شده است که عبارت «این بند با رعایت قانون هوای پاک اجرایی می‌گردد»، به انتهای بند «۲۰» قانون شهرداری‌ها الحاق می‌شود. در این خصوص، با توجه به اینکه به نظر می‌رسد منظور قانون‌گذار در این قسمت، بند «۲۰» ماده (۵۵) «قانون شهرداری‌ها» ۱

---

۱. ماده ۵۵ (اصلاحی ۱۳/۱۳/۱۳۴۲) - وظایف شهرداری به شرح زیر است:

...

اصلاحی ۱۳۴۲/۷/۱۳ بوده است که وظایف شهرداری‌ها را تعیین می‌کند، لازم است که شماره ماده مربوط، در این مصوبه ذکر شود.

۲. تذکر: به موجب بند «پ» ذیل این ماده مقرر شده است که در ماده (۹) «قانون رسیدگی به تخلفات رانندگی» مصوب ۱۳۸۹/۱۲/۸، عبارت «بیش از پنج سال» به عبارت «برای خودروهای شخصی و دولتی چهار سال و برای وسایل نقلیه عمومی یک‌سال» اصلاح شود؛ این در حالی است که عبارت مدنظر بایستی جایگزین عبارت «برای خودروهایی که بیش از پنج سال» شود.

لایحه موافقت‌نامه انتقال محکومین بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری قزاقستان

مقدمه

«لایحه موافقت‌نامه انتقال محکومین بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری قزاقستان» که در تاریخ ۱۳۹۵/۱۲/۱۴ اعلام‌وصول و در جلسه علنی مورخ ۱۳۹۶/۲/۲۰ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی تصویب شده، در اجرای اصل ۹۴ قانون اساسی جهت انطباق بر موازین اسلام و قانون اساسی به شورای نگهبان ارسال شده است.

شرح و بررسی

۱. ابهام: در بند «ت» ماده (۱) و بند «ت» ماده (۳) این مصوبه، عبارت «بستگان نزدیک» مبهم است و مشخص نیست که آیا این عبارت صرفاً اولیای

→

۲۰) جلوگیری از ایجاد و افتتاح و دائر نگاه‌داشتن کارگاه‌ها و دکان‌ها و مراکزی که با ایجاد سر و صدا یا تولید عفونت و دود یا جلب و تجمع حشرات و جانوران موذی مزاحم مردم می‌شوند [و] تخریب کوره‌های فخاری و خزینه گرمابه‌ها و امثال آن و تعطیل اصطبل چارپایان در شهر و حومه. در مورد تعطیل کارگاه‌های موجود، با موافقت وزارت کار اقدام شود.

شرعی فرد را شامل می‌شود یا اینکه همهٔ نزدیکان از هر طبقه و درجه‌ای را شامل می‌شود. در فرضی که این عبارت دربردارندهٔ همهٔ نزدیکان دانسته شود، با توجه به ولایت‌ناداشتن همهٔ اقربا بر فرد، حکم این بند محل تأمل خواهد بود.

۲. مغایرت: ماده (۱۶) این موافقت‌نامه که مرجع مرکزی این موافقت‌نامه در ایران را وزارت دادگستری قرار داده است، مغایر اصول ۱۵۷ و ۱۶۰ قانون اساسی است؛ چراکه مستند به اصل ۱۵۷ قانون اساسی مرجع تام مجری امور قضایی کشور رئیس قوه قضائیه بوده و از سوی دیگر صلاحیت‌های وزیر دادگستری نیز به موجب اصل ۱۶۰ قانون اساسی احصا شده است. بنابراین قرارداد وزارت دادگستری به‌عنوان مرجع مرکزی موافقت‌نامه یادشده، با اصول ۱۵۷ و ۱۶۰ قانون اساسی مغایر است.

۳. نکته: ذکر این نکته لازم است که شورای نگهبان در بسیاری موارد، معاهداتی با این ماهیت را به دلیل اینکه «اعمال مقررات غیرمنطبق با موازین شرعی دولت طرف متعاقد را لازم‌الاجرا دانسته»، «مستلزم تأیید صحت قوانین و صحت آیین دادرسی قوهٔ قضائیه» آن کشور است یا امور قضایی را به دادگاه‌های کشور طرف متعاقد ارجاع می‌دهد «که موجب اثر دادن بر احکامی است که در آن دادگاه‌ها ولو برخلاف ضوابط اسلامی صادر می‌گردد»، این معاهدات را مغایر با موازین شرع اعلام کرده است.

لایحه معاهده استرداد مجرمین بین جمهوری اسلامی ایران و

جمهوری کره

مقدمه

«لایحهٔ معاهدهٔ استرداد مجرمین بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری کره» که در تاریخ ۱۳۹۵/۹/۲۸ اعلام وصول در جلسهٔ علنی مورخ ۱۳۹۶/۲/۱۹ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی تصویب شده، در اجرای اصل ۹۴ قانون اساسی جهت انطباق بر موازین اسلام و قانون اساسی به شورای نگهبان ارسال شده است.

تبیین و بررسی

ذکر این نکته لازم است که براساس رویه معمول شورای نگهبان، معاهدات این - گونه از این حیث که به لازم‌الاجرا دانستن اعمال مقررات غیرمنطبق با موازین شرعی دولت متعاقد می‌انجامد و مستلزم تأیید صحت قوانین و آیین دادرسی قوه قضائیه آن کشور خواهد بود یا به این دلیل که بعضی از امور را به دادگاه‌های کشور طرف معاهده ارجاع می‌دهد که موجب اعمال اثر بر احکامی خواهد شد که در آن دادگاه‌ها ولو برخلاف ضوابط اسلامی صادر می‌گردد، مغایر با موازین شرع اعلام شده است.

لایحه موافقت‌نامه حمل و نقل دریایی بین دولت جمهوری اسلامی

ایران و دولت جمهوری کره

مقدمه

«لایحه موافقت‌نامه حمل و نقل دریایی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری کره» که در تاریخ ۱۳۹۵/۹/۱۴ اعلام وصول و در جلسه علنی مورخ ۱۳۹۶/۲/۲۰ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی تصویب شده، در اجرای اصل ۹۴ قانون اساسی جهت انطباق بر موازین اسلام و قانون اساسی به شورای نگهبان ارسال شده است.

تبیین و بررسی

۱. تذکر: در بند «۲» ماده (۱۰)، باید عبارت «را که» بعد از عبارت «صاحب پرچم» افزوده شود.
۲. تذکر: در بند «۳» ماده (۱۳)، باید واژه «فوری» به واژه «فوراً» اصلاح شود.
۳. نکته: در خصوص بند «ح» ماده (۱۴)، ذکر این نکته لازم است که «آیین‌نامه بین‌المللی امنیت کشتی و تسهیلات بندری» اخیراً در ذیل مصوبه «لایحه اصلاحات پیوست کنوانسیون بین‌المللی ایمنی جان اشخاص در دریا مورخ ۱۹۷۴ (۱۳۵۳) و آیین‌نامه بین‌المللی امنیت کشتی‌ها و تسهیلات بندری (آی.اس.پی.اس)»، به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده و شورای نگهبان نیز آن را مغایر موازین شرع و قانون اساسی نشناخته است.

امام خمینی (ره):

و از شورای محترم نگهبان می‌خواهم و توصیه می‌کنم، چه در نسل حاضر و
چه در نسل های آینده، که با کمال دقت و قدرت و ظایف اسلامی و ملی خود
را اینا و تحت تاثیر هیچ قدرتی واقع نشوند و از قوانین مخالف با شرع مطهر و
قانون اساسی بدون هیچ ملاحظه جلوگیری نمایند.

(سخن امام، ج ۲۱، ص ۴۲۲)

بزرگساده شورای نگهبان

تهران، خیابان شهید سیهید قرنی، کوچه خسرو، پلاک ۱۲

صندوق پستی: ۱۴۶۳-۱۳۱۴۵ تلفکس: ۸۸۳۲۵۰۴۵

info@shora-rc.ir

www.shora-rc.ir